

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Cerbonio Ep. Conf. Veronæ in Italia Sylloge Memoria in Fastis sacris,
cultus ecclesiasticus, tempus sedis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)

A *adepti. Sic, ut hic unum saltem e multis, quæ afferri possent, rei hujus exemplis lectori ob oculos ponam, S. Petrus martyr, cum anno 1252 ab impio sicario fuisset occisus, anno proxime sequenti multis miraculis illustris sanctorum Martyrum numero ab Innocentio IV, summo Pontifice, fuit adscriptus. Cum itaque hæc sic habeant, ac S. Bassianus, ut ejus e Synaxario Sirmondiano num. 4 huc transcriptum elogium in fine testatur, infinita et post mortem et in vita, sancte acta, patravit miracula, enimvero, fuisse illi ædem sacram, cum uno dumtaxat alterove anno excessisset*

e vivis, a Marciano erectam incredibile nemini debet videri. Nec tantum Sanctus, cum breve tantummodo, postquam vitam hanc mortalem cum immortalis commutarat, temporis spatium esset elapsum, æde sacra sibi exstructa, verum etiam festo, quod celebratum in hac annualim fuerit, honoratus fuisse videtur. Certe annuam ejus festivitatem fuisse saltem ibidem aliquando celebratam, fidem facit supra relatum, quo in Synaxario Sirmondiano ornatur, elogium, quod statim atque S. Bassiano templum in Deutero fuisse exstructum, sub finem narravit, σὺν αὐτῷ ejus seu festivitatem ibidem celebrari, subjungit.

AUCTORE
C. B.

DE S. CERBONIO EP. CONF.

VERONÆ IN ITALIA

SYLLOGE

Memoria in Fastis sacris, cultus ecclesiasticus, tempus sedis.

B

FORTE SUB SEC.
V FINEM
Sanctus, qui a
tempore immemora-
bili Veronæ colitur,

Duos hoc die Martyrologium Romanum hodiernum annuntiat Cerbonios, alterum Populoniensem in Hetruria, alterum Veronensem in Venetorum in Italia dominio episcopum. De priori, quod verosimilius altero sit minus antiquus, mox post acturi, de posteriori nunc agimus. Unus hic est e triginta sex antiquissimæ juxta ac notissimæ civitatis Veronensis præsulibus, quos hæc veluti Sanctos veneratur. Nullus quidem ex his præter S. Zenonem, Operi nostro ad XII Aprilis diem jam insertum, Usuardi Fastis sacris, quibus solis olim Romana Ecclesia utebatur, invenitur adscriptus; verum, etsi id ita sit, fuerunt tamen illi omnes triginta sex episcopi, ut illustrissimus Augustinus Valerius, Veronensis et ipse episcopus, in antiquis ecclesiæ suæ Monumentis, apud Venetos anno 1576 in lucem emissis, fol. 1 et seqq. ex Veteri Martyrologio ac seculi XV scriptoribus probat, cultu publico a tempore immemorabili gavis; hinc autem, ni fallar, potissimum est factum, ut ex iisdem sanctis triginta sex Episcopis, cum jam horum plures Martyrologio suo, Venetiis itidem biennio dumtaxat post ibidem edita, quæ mox memoravi, ecclesiæ Veronensis monumenta vulgato, Galesinius inscripsisset, omnino viginti tres ac nominatim S. Cerbonius, qui etiam Cerbonus vocatus invenitur, in Mrl. Rom. hodiernum fuerint deinde illati.

eademque, quo
Fastis sacris
inscribitur,

2. Certe hic sanctus Veronensis Episcopus, qui a Martyrologio Romano. Antverpiæ anno 1586 Christophori Plantini typis excuso, adhuc exsulat, in eodem deinde Mrl., quod auctum et emendatum Antverpiæ pariter apud Joannem Moretum 1591 prodit, paucis hisce verbis Veronæ item Cerbonii episcopi hodie annuntiatu comparet; ut vel hinc S. Cerbonium, Veronensem episcopum, certe ante annum 1580 Mrl. Romano non fuisse inscriptum, haud temere credi queat, utque proinde huic illum recenter fuisse adjectum, Castellanus in Nota,

ad Martyrologii sui Universalis, in quo S. Cerbonium hodie memorat, marginem apposita, recte observet. Verum an recte pariter, non fuisse ab iis, qui S. Cerbonium in Mrl. Rom. hodiernum intulere, in emortualem ejus diem inquisitum, ibidem adjungit? Id ejusdem asseverare non ausim; ast, utcumque res habeat, Galesinius jam antea eodem, quo Mrl. Rom., x Octobris die S. Cerbonium in Mrl. suo commemorarat sequentem in modum: Veronæ item sancti Cerbonii episcopi, qui propagandæ disciplinæ Evangelicæ studiosus, sapientiæ laude clarus, Veronensi ecclesiæ religiose administrata, magna cum testificatione sanctitatis quievit in Domino. Adhæc non tantum Ferrarius, qui in suo Sanctorum Italiæ Catalogo Cerbonium recenset, ad x Octobris diem pariter id facit, verum etiam, ad Superos hoc ipso die illum migrasse, Augustinus Valerius diserte affirmat, huncque deinde in Veronensibus episcopis tom. 5 Italiæ sacræ secutus est Ughellus.

3. Locus, quo, quod divi, Augustinus Valerius affirmat, fol. 38 apud eum occurrit in S. Cerbonii elogio seu, uti abs illo vocatur, Historia, sequentibus hisce verbis concepta: Cerbonius, Veronæ episcopus, vir fuit Evangelicæ disciplinæ propagandæ incredibili studio inflammatus et mirabiliter extirpandis hæresibus deditus: cum sapientiæ eloquentiam ita conjunxit, ut magnam apud universum Veronensem populum prudentiæ et sanctitatis famam suo tempore fuerit consecutus. Senio confectus obiit sexto idus Octobris, id est, x mensis hujus die, magnum suarum virtutum desiderium relinquens. Sepultus fuit in basilica sancti Proculi. Ita scriptor, postremo laudatus; cum autem antiquum, ex ecclesiæ cathedralis Veronensis membranæ Martyrologium, in quo triginta sex sanctorum Veronensium Episcoporum nomina repererit descripta, Operis sui initio laudet, ex eo verosimiliter, quod in Mrl. illo Cerbonii nomen ad x Octobris diem invenerit descriptum, die isthoc

x, ut apparet,
Octobris die
obiit,

isthoc

ACTORE
C. B.

isthocobiisse Sanctum, in jam dato ejus elogio seu Historia affirmavit. Ut sit, S. Cerbonius die x Octobris obiisse in vetusta quoque S. Proculi prope Veronam ecclesie tabella apud Onuphrium Panvinium lib. 4 Antiquit. Veronensium cap. 3 asseritur; cum autem sic habeat, nec monumentum ullum, quod alio die Sancti obitum consignet, reperiat, tum re etiam ipsa vitam hanc mortalem cum immortalium commutasse, ex omnibus modo allegatis sat probabile apparet. Proximum est, ut nunc in annum seu potius (hunc enim utrumque vel conjectando etiam in spississimis, quibus undequaque res, ad antiquos Veronenses episcopos spectantes, involute sunt, tenebris assequi quis queat?) in seculum, quo S. Cerbonius seu obierit seu sedem episcopalem Veronensem occupavit, inquiramus, aut saltem nec id certo assignari posse, hic ostendamus.

sedem Veronensem non sec. VIII sed, ut Ferrarius tradit,

4 Ferrarius, qui, quemadmodum jam indicavi, in suo, quo Italice Sanctos complectitur, Catalogo S. Cerbonium hodie signat, ibidem simul suppedital modo hic recitandum, quo illum exornat, elogium, ex elogio, quod supra ex Augustino Valerio transcripsi, magnam partem desumptum hisque verbis conceptum: Cerbonius episcopus Veronensis XXXIV S. Annoni, cum eloquentia, doctrina et vite probitate preestaret, subrogatus est. Is Evangelice disciplinae propaganda cupidissimus, sedulam in ea re operam navavit, extirpandisque haeresibus maxime intentus fuit. Cum itaque et doctrina et vite innocentis exemplo ecclesiam suam expurgasset, pluraque sanctitatis reliquisset indicia, ad laborum premium 6 Idus Octobris evolavit, in aede S. Proculi tumulatus. Quod si itaque Ferrario standum hic sit, consecrarium erit, ut S. Cerbonius, utpote quem hic scriptor S. Annoni, circa annum 780, ut in Opere nostro ad xxiii Maii diem, quo de hoc sancto Veronensi Episcopo actum, ex Ughello in Episcopis Veronensibus et Onuphrio Panvinio in Antiquit. Veronensibus lib. 5, cap. 15 docuimus, e viris sublato, in sedem Veronensem successisse, verbis jam datis prodatur, certo hanc haud citius quam cum jam octavum aere Christianae seculum multum esset profectum ac proin septimum penitus esset elapsum, occupavit.

post S. Annonem,

5 Verum in Veronensium, quem Ughellus tom. 5 Italice sacrae, per Coletum auctae, a col. 678 exhibet, episcoporum elencho col. 696 proxime ante S. Simplicium, qui, ut ibidem asseritur, circa annum 490 floruit, ponitur S. Cerbonius; etsi autem elencho ille a vero tempore et ordine, quo, qui ante S. Annonem, a Ferrario memoratum, sedem Veronensem occuparunt, episcopi vicerint ac invicem successerint, plus semel aberret, ac ubique fere monumentorum antiquorum fide destituatur, in episcopis tamen, qui S. Annoni successere, plenior est ac magis probatus, quam ut probabile fiat, locum hosce inter proxime etiam post S. Annonem S. Cerbonio, contra ac in dicto elencho fit, posse concedi. Petronium quidem, qui in hoc proxime ante S. Cerbonium ab Ughello locatur, seculo etiam ix ac proin post S. Annonem floruisse, Hieronymus Dalla Corte in Historia Veronensi part. 1, lib. 4, pag. 197 et seq. tradit; ast, quin hic a vero (Operis nostri tom. 2 Septembris pag. 677 in sancto illo Veronensi Episcopo videsis) is scriptor longe

aberret, dubitandum haud videtur. At vero, D inquires, cum S. Cerbonius, uti e jam dictis sat probabile, ne dicam certum, apparet, ante S. Annonem, imo et ante annum 720, quo, ut Ughellus docet, Paternus, proximus Annonis decessor, jam erat Veronensis episcopus, sedem Veronensem occupavit, quo tempore quove seculo ad hanc fuit evehctus?

6 Rhythmicam quamdam, quae a Mabillonio primum inter Analecta vetera tom. 1, pag. 371 et seqq. vulgata, post etiam inter scriptores Rerum Italicarum tom. 2, part. 2, col. 1095 fuit recusa, Veronae descriptionem auctor anonymus, regnante Pippino, Caroli M. filio, elucubravit; de hoc autem sec. VIII documento, in quo SS. Euprepus, Dimidrianus, Simplicius, Proculus, Saturninus, Lucilius, Gricinus et Zenone castitissime octo primae ecclesiae Veronensis episcopi, hancque eo, quo hic recensentur, ordine gubernasse traduntur, nobilissimus Scipio Maffei tom. 5 Italice sacrae auctae ad Nicolaum Coletum col. 672, Ughellum aliosque, qui antiquorum Veronensium episcoporum elenchos consarcinarunt, monumento nulli niti, nec habere, ubi pedem figant, praefatus, sic scribit: Mihi ergo nec vetustius nec sincerius documentum usque in hanc diem reperti piaculum videretur ab anonymi traditione recedere; praecipue cum et secundus testis adsit, qui annis plus quam ducentis hujus argumenti scriptores ceteros antecessit; nempe Joannes, ecclesiae Veronensis diaconus, qui in imperiali, quam exaravit, Historia nunc deperdit primos octo Veronensium praesules iisdem nominibus ac eodem prorsus ordine recitabat, ut ex Panvino Antiquitatum Veronensium lib. 4, cap. 3 discimus, qui eam chronicam legerat.

7 Ita laudatus Maffei, qui, postquam deinde, S. Proculum et S. Lucilium, quorum alter quartus, alter sextus ecclesiae Veronensis episcopus exstitisse in dicta Veronae descriptione asseritur, sec. IV sedisse probavit, mox etiam duos Zenones perperam a Baronio statui ac S. Zenonem, qui octo primorum Veronensium episcoporum ultimus in eadem Veronae descriptione recensetur, praefato etiam sec. IV, sed ad finem jam vergente, floruisse ostendit; cum autem sic habeat ac eruditissimo Maffei, qui a descriptione illa seu ab octo primorum, quae huic intextitur, episcoporum Veronensium serie, per scriptorem anonymum tradita, recedere piaculum existimavit, hic standum appareat, consecrarium fit, ut S. Cerbonius, utpote qui in serie illa seu inter octo primos Veronensis ecclesiae episcopos locum haud habeat ac proin post horum ultimum Zenonem, sub sec. IV finem vita functum, sedisse sit dicendus, non nisi post sec. IV aut certe non diu ante sec. V floruerit. Ast num re etiam vera Sanctus vel finito propemodum sec. IV, vel sec. V jam corrente viciit? Augustinus Valerius Veronensis episcopus, supra plus semel jam laudatus, in dictis ecclesiae suae Monumentis ante folium primum exhibet expansum episcoporum Veronensium Catalogum; in hoc autem proxime post S. Zenonem, qui, ut dictum, sub seculi IV finem floruit Veronensiumque octavus exstitit episcopus, signatur Cerbonius; ut hic, si Catalogo illo standum sit, vel sec. IV jam exeunte, vel V dumtaxat ineunte Veronensem cathedram occupavit.

8 Verum, praeterquam quod is in ipsismet octo

sed, uti ex antiquo documento hic adducto

E

probatur, post S. Zenonem

F

verosimiliter
que vel v. vel vi
vel vii. sec. oc-
cupavit

oeto primis ecclesie Veronensis episcopis cum supra laudata Veronæ descriptione seu cum illorum, quam hæc complectitur, serie aliisque propemodum omnibus eorundem catalogis pugnet, ex iis, quæ apud nos de S. Zenone ad XII Aprilis diem, quo hic colitur, et apud Ughellum tom. 3 Italiae sacræ auctæ col. 693 Syagrio proferuntur, fuisse hunc, non autem S. Cerbonium, proximum S. Zenonis in sedem Veronensem successorem, verosimilius appareat. Ad hæc tempus, quo S. Cerbonius ac plerique alii Veronenses episcopi, ab Ughello inter S. Zenonem et Paternum seu seculum IV inter et VIII notati, in vivis existerint ac quinam ex illis invicem successerint, e fidei probatæ documentis, uti ipsemet Ughellus col. 692 in S. Probo post Panvinium fatetur, haud constat. Itaque, etsi quidem, vel v, vel vi, vel vii. sec. sedisse S. Cerbonium, ob jam supra dicta verosimile autem, anne tamen id haud diu admodum post S. Zenonis obitum seu sec. IV exevit, currense v, an contra altero e binis seqq. secc. habuerit locum, pro certo asseverare non ausim. Ast, etsi sic habeat, Cerbonium tamen sub sec. v. finem obiisse, supra in margine, adjecto dubitantium vocabulo forte, indicavi, quod ab Ughello proxime ante S. Simplicium, quem circa annum 490 floruisse, ait, signetur, quodque, ubi is scriptor erroris, uti hic fit, convinci haud potest, Veronensium episcoporum, quem contexit, ordini potius, quam scriptoribus aliis, adherere voluerim, secus sine hæsitacione facturum, si lux clarior, qua sedis mortise S. Corbinii epocha

certius ac propius determinari queat, aliquando affulserit.

9 Ceterum Augustinus Valerius, mox iterum laudatus, qui, S. Cerbonium Veronæ in S. Proculi ecclesia esse sepultum, in ejus elogio, supra huc transcripto, tradit, in præfatio suo Opere pag. 3 versa affert duas Veronensis S. Proculi ecclesie inscriptiones, alteram e tabula lapidea, alteram e tabula vetusta membranacea acceptas, in quibus, servari seu quiescere ibidem sacra S. Cerbonii ac aliorum aliquot Sanctorum corpora asseritur. Eo pro ambabus, quarum etiam prior apud Onuphrium Panvinium lib. 4 Antiq. Veronensium cap. 3 videri potest, brevitalis causa studiosum lectorem remitto, qui etiam, quod de S. Cerbonii aliorumque Sanctorum corporibus Veronæ in S. Proculi ecclesia quiescentibus seu servatis in duabus dictis inscripti- onibus traditur, ab eodem Augustino Valerio in reliquiarum, Veronæ asseratarum, indice, quem hic scriptor in dicto suo Opere etiam suppeditat, pag. 86 confirmatum aut, si mavis, denuo affirmatum inveniet. Alia, quæ de S. Cerbonio hic disseram, nusquam occurrunt, nec est, cur id mirum cupiam apparet, cum plurimorum, qui ante annum 760 floruerunt, episcoporum Veronensium gesta obscurissima esse et incerta, nimisque jam vetustate ac majorum fatali ignavia, tenebris vertustatis oppressa, Onuphrius Panvinus, Ughello aliisque passim Italiae scriptoribus ab eo haud dissentientibus, lib. 4 Antiq. Veronensium conqueratur.

AUCTOR
C. B.

tumulumque
in Veronensi
S. Proculi ec-
clesia nactus
asseritur.

DE S. CERBONIO EP. CONF.

IN ILVA HETRURIAE IN MARI THYRRENO INSULA
COMMENTARIUS PRÆVIUS

§ I. Sancti memoria in Fastis sacris, cultus in Italia, itemque, quo aliquot inde translatae fuerunt ejus reliquiae, in Galliis et apud aliquot canonicos Regulares.

VEROSIMILIUS
ANNO DLXXV.
Sanctus, qui
in insula Ilva
potius, quam
Populonii an-
nuntiandus vi-
detur.

Præsules tres, Regulus videlicet, Felix et Cerbonius qui ex Africa exules sanctitate in Tuscia seu Hetruria claruere, in Fastis sacris non paucis memorantur. De duobus prioribus ad 1 Septembris diem, quo coluntur, jam egimus. De tertio, quod hodie Mr. Romano inscribatur, tractaturi modo sumus. Etsi hic hodie in Lucensi et Antverpiensi apud Florentinum Hieronymianis majoribus apographis haud memoretur, in Corbeiensi tamen apud eundem Florentinum majori itidem Hieronymiano apographo recensetur hoc modo: Natalis S. Cerbonii in Populonio. Isti porro Corbeiensi accedunt Florentinum ac alia nonnulla Usuardina (neque enim ab ipsomet Usuardo Sanctus celebratur) apud Sollerium auctaria, Florarium nostrum Ms., Viola Sanctorum anno 1508 excusa, Bellinus, Galesinius, Maurolycus, ac denique præter alios martyrologos recentiores non paucos in Catalogo Sanctorum Italiae Ferrarius. Ac Sanctus quidem ab omnibus jam memoratis seu Fastis sacris seu Pastorum sacrorum auctoribus vel

Populonii vel absque loci, cui attribuatur, designatione annuntiatur. Verum Castellanus, qui Mr. Romanum secutus Populonii pariter Cerbonium in Mr. suo Universali signarat, in hujus deinde Supplemento potiori jure eum in insula Ilva annuntiandum pag. 714 observat; neque vero immerito; etsi enim Cerbonius Populonii exsistiterit episcopus, non tamen ibidem, sed in Ilva, Hetruriae in mari Thyrreno insula, mortalem hanc vitam cum immortalis commutavit, uti ex ejus Actis ac Gregorio Magno Dialogorum lib. 3, cap. XI constat.

2 Porro etsi omnia et singula, quibus Sanctus in Fastis sacris seu jam laudatis, seu aliis celebratur, elogia huc transcribere operæ pretium non putem, id tamen, quod Ferrarius ex Gregorio Magno et eccl. Canonic. Reg. Officio suppeditat, hic lectori, ut statim a Comment. hujus innitio quaecumque Sancti habeat notitiam, ob oculos pono. Sequentibus his verbis id concipitur: Cerbonis S. Reguli discipulus cum eo et aliis ex Africa in Hetruriam venit, ac cum illum

F

elogioque huc
transcripto a
Ferrario or-
natur.